

findes flere afskrifter, er det ganske tilfældigt, om man faar oplysning derom, selvom udgiveren har kendt dem. En opgivelse af findestedet som for eksempel: Landsarkivet i Aabenraa (234) er utilstrækkeligt.

Man vil af det foregaaende forstaa, at det paagældende arbejde lider af ret alvorlige mangler. Den historiske forsker maa staa usikker overfor teksten, fordi han ikke i alle tilfælde kan regne med at have den i den absolut bedste form. Hvis August F. Schmidt agter at fortsætte med udgivelsen af danske vider, maa det haabes, at han for fremtiden tager tilstrækkeligt hensyn til de almindelige principper for videnskabelig udgivelsesteknik.

Johan Hvidtfeldt.

Den sønderjydske Arbejderbevægelse.

Frede Nielsen: Fra Udmark til Forpost. Forlaget Fremad, Kbhvn. 1938.

Med bogen »Fra Udmark til Forpost« har Redaktøren af Sønderborg Socialdemokrat, Frede Nielsen, sat sig den dobbelte opgave, dels at give en kort orientering over udviklingen af de nationale forhold i Sønderjylland i de sidste generationer og dels at skildre den sønderjydske arbejderbevægelses historie og indsats.

Den første del af opgaven er løst bedre og udførligere andetsteds, men den sønderjydske arbejderbevægelses historie har hidtil været ukendt land.

For Socialdemokratiet blev Flensborg udfaldsporten mod Nordslesvig. Begyndelsen gaar her, som saa mange steder, tilbage til 1871, men stort bevendt var den nordslesvigske arbejderbevægelse ikke i de første aartier. »En spinkel ranke« er forfatterens karakteristik. Først ved aarhundredeskiftet begynder det at gaa frem for alvor, men nogen virkelig betydelig position naaede Socialdemokratiet ikke i Nordslesvig før krigen.

Det hænger ikke alene sammen med at landsdelen fortrinsvis er en landbrugsegn med faa og smaa byer, men tillige med de nationale forhold. Fra dansk side blev der sat kraftigt ind for at bevare den danske arbejderbefolkning inden for de nationale rammer, idet en tilslutning til det tyske Socialdemokrati, hvor meget dette end hyldede nationernes selvbestemmelsesret, dog betød en orientering mod syd. Den stærke danske tilbagegang i Flensborg skyldes for en stor del netop tab til Socialdemokratiet, først politisk, siden ogsaa nationalt.

Det var i det hele taget ikke stort bevendt med det slesvig-holstenske Socialdemokratis anerkendelse af selvbestemmelsesretten, da spørgsmaalet i 1918—20 blev aktuelt.

Revolutionen i 1918 fik for Nordslesvigs vedkommende et lidt komisk skær. Det gamle styre faldt let, men befolkningen var i oprud og lod sig ikke gaa paa af arbejder- og soldatterraad. Republikken Als er et af de oplivende træk i billedet. En tuberkuløs saksisk skræddersvend stillede sig i spidsen for revolutionen i Sønderborg og var faktisk diktator paa Als et par dage, inden sygdommen helt fik bugt med ham.

Til trods for at det socialdemokratiske parti i Slesvig-Holsten gik sammen med de andre partier i protest mod Nordslesvigs afstaaelse, saa lykkedes det dog at bevare kontakten mellem de to hovedpartier, og der foregik efter genforeningen en regelret overdragelse af organisationerne fra det tyske til det danske Socialdemokrati. Der blev derved bevaret en kontinuitet, som i de følgende aar fik stor betydning for sammenholdet inden for den sønderjydske arbejderbefolkning paa tværs af de nationale skel. Ligeledes gik de sønderjydske fagforeninger efter visse indre brydninger ind i de danske hovedorganisationer med undtagelse af byggearbejderne, der nogle aar gik deres egne veje.

Et par overenskomster mellem det danske og tyske Socialdemokrati om anerkendelse af grænsen var i de følgende aar medvirkende til en national afspænding baade udadtil og indadtil.

Aarene efter genforeningen har for det sønderjydske Socialdemokrati været præget af stor fremgang organisatorisk og ved valgene. Som i den øvrige del af landet staar det ogsaa her som langt det største parti.

Nationalsocialismens magtovertagelse i Tyskland skabte en kløft mod syd. Medens man i de første aar i national henseende gik mere stille med dørene af hensyn til de tysksindede partimedlemmer, saa staar nu Socialdemokratiet i Sønderjylland som en fast bastion i den danske front, og gennem »Arbejderbevægelsens sønderjydske Landsforening« er der skabt et eget organ, der skal være rammen om socialdemokraternes indsats i den nationale kamp.

Troels Fink.